

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ  
ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



ФАКУЛЬТЕТ  
ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І  
ПЕРЕКЛАДУ

Кафедра германської філології

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«Риторика в професійній діяльності  
перекладача»

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови і  
літератури (переклад включно), перша –  
англійська

Освітня програма:

Англійська мова і друга іноземна мова: усний і  
письмовий переклад у бізнес-комунікації

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	германської філології
Факультет	германської філології і перекладу
Викладачі	<b>Гнезділова Ярослава Володимирівна</b> , доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології і філософії мови; <b>Черненко Ольга Віталіївна</b> , кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології
Статус дисципліни	вибіркова, денна форма навчання
Курс, семестр	III курс, II семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3/90 год.
Мова викладання	англійська мова
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	Курс "Риторика в професійній діяльності перекладача" присвячено вивченню алгоритму побудови та аналізу як ефективних, так й ефектних публічних промов. З одного боку, вам пропонується визначити особливості складових частин промов (вступної, основної та заключної), у тому числі вивчити основні стереотипні ритуалізовані фрази-кліше, типові для кожної з частин. З іншого – ознайомитися з сучасними технологіями впливу, риторико-стилістичними, невербальними засобами комунікації, за

	<p>допомогою яких можна визначити, як зацікавити аудиторію чи змусити її реагувати у потрібний вам спосіб. Ілюстративний матеріал курсу становлять публічні промови Мері Фішер (M. Fisher, 1992), Джоани Роулінг (J. Rowling, 2008), Опри Уінфрі (O. Winfrey, 2021), Стіва Джобса (S. Jobs, 2005), Анджеліни Джолі (A. Jolie, 2009), Скарлетт Йоханссон (S. Johansson, 2012), Гіллари Клінтон (H. Clinton, 2020), Барака Обама (B. Obama, 2014) та ін.</p> <p>До пріоритетних завдань курсу належить розвиток лінгвістичних, загальнонаукових і соціально-особистісних компетенцій студентів.</p> <p>В основу програми покладено такі положення: навчання іноземної мови носить професійно орієнтований характер, тому мета його і зміст визначаються у першу чергу комунікативними, пізнавальними та професійними потребами майбутнього фахівця із іноземної мови; оволодіння комунікативно-прагматичною компетенцією здійснюється у відповідності до основних положень теорії мовленнєвої діяльності та комунікації та набуттю практичних навичок у професійно визначальних ситуаціях освітньої діяльності викладача закладу вищої освіти.</p>
<p><b>Мета вивчення дисципліни</b> <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i></p>	<p>Метою вивчення курсу “Риторика в професійній діяльності перекладача” є <i>сформувані</i> в студентів знання, вміння і навички про риторику, що на тлі нових досліджень вітчизняного та зарубіжного мовознавства у галузі лінгвістики тексту, прагмалінгвістики, мультимодальної лінгвістики, когнітивістики та аналізу дискурсу дозволить поглибити їхні філологічні знання та подискутувати про вектори її подальшого розвитку, що сприятиме здатності до генерування нових ідей, розвитку комунікативно-прагматичних умінь та навичок; <i>вмотивувати</i> вивчення риторики, що сприятиме систематизації їхніх наукових уявлень про механізми впливу на аудиторію; <i>випрацювати</i> вміння застосовувати отримані знання на практиці.</p>
<p><b>Результати навчання</b> <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i></p>	<p><b><i>В результаті опанування курсом студент:</i></b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- демонструє володіння базовими фактологічними знаннями, набутими у процесі навчання, володіти першою іноземною мовою на рівні достатньому для спеціалізованого перекладу текстів різних мовних жанрів;</li> <li>- демонструє загальні систематизовані знання у професійної діяльності: особливостей граматичної будови сучасної англійської мови; особливостей вживання відповідних</li> </ul>

	<p>стилістичних та риторичних конструкцій для організації усного і писемного мовлення та перекладу текстів різних типів мовного дискурсу;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- демонструє уміння використовувати експресивні, емоційні, логічні засоби мови та спрямовувати їх для досягнення запланованого прагматичного результату та автономність у процесі репродукування речень;</li> <li>- ініціює оригінальні дослідницько-інноваційні комплексні проекти, спрямовані на розв'язання складних соціально значущих проблем та</li> <li>- демонструє критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у професійній діяльності;</li> <li>- демонструє широкі спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, розуміння рівня цих знань.</li> </ul>
<p><b>Компетентності</b> (Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</p>	<p><b>ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (ІК)</b> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><b>ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК)</b> ЗК 2. Здатність спілкуватись іноземною мовою. ЗК 3. Здатність вбути критичним і самокритичним. ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 8. <i>Здатність до здійснення політкоректної та етичної комунікації іноземною мовою з представниками різних соціальних груп та національних культур, усвідомлюючи та поважаючи феномен мультикультурності як важливої ознаки сучасного світу, зберігаючи та примножуючи моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, і суспільство та розвитку суспільства, техніки і технологій.</i></p>

## **ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ФК)**

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 4. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 5. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 6. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 12. Знання норм і правил увічливого спілкування в аспекті «чужої» (англомовної) культури, уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови, володіти знаннями про мовні реалії у нерозривному зв'язку з фоновими або екстралінгвістичними знаннями з різних історичних, національно-етнічних, соціально-політичних та культурних аспектів життя англомовних країн.

ФК 13. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.

### **Види занять і їхній розподіл за годинами**

Вид навчальної діяльності	Кіл. кість годин
практичні заняття	30 год.
самостійна робота	60 год.

### **Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни**

#### **Змістовий модуль 1.**

#### **Риторика публічних промов: визначення, класифікації, композиція, учасники**

**Тема 1.** Зміст понять «риторика», «публічна промова». Конституенти публічних промов. Класифікація публічних промов

**Тема 2.** Учасники публічного мовлення (промовець / аудиторія). Структура публічних промов. Інтродуктивний блок (звертання) й заключний (слова вдячності і побажання).

#### **Змістовий модуль 2.**

## Публічні промови: типи

**Тема 1.** Інтродуктивні, вітальні, привітальні, весільні, приурочені, меморіальні, випускні промови, промови-гості, промови-номінації, промови «на кілька слів».

**Тема 2.** Промови-відповіді, прощальні промови, промови-подяки.

**Тема 3.** Оголошення.

**Тема 4.** Персуазивні, мотивувальні, політичні, наративні промови

**Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)**

Контроль результатів навчання студентів із дисципліни "Риторика в професійній діяльності перекладача" здійснюється у формі *вхідного, поточного, модульного та підсумкового (семестрового) контролю.*

Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
1. Аудиторна та самостійна навчальна робота студента	50
2. Модульна контрольна робота (МКР)	50
3. Залік	100

### Аудиторна робота:

«5» – Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації.

«4» – Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки.

«3» – Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки.

«2» – Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки.

«0» – Непідготовленість до заняття; невиконання завдань. Відсутність на занятті.

### Позааудиторна робота:

«5» – Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань.

«4» – Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.

«3» – Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.

«2» – Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.

«0» – Невиконання завдань.

**МКР:**

«5» – 45%–50% правильно виконаних завдань.

«4» – 38%–44% правильно виконаних завдань.

«3» – 30%–37% правильно виконаних завдань.

«2» – 29% і нижче правильно виконаних завдань.

«0» – Відсутність контрольної роботи.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни "Риторика в професійній діяльності перекладача" проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік ("зараховано / не зараховано"), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку "відмінно" і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал із дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за залік
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	не зараховано

<p><b>Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)</b></p>	<p>Для успішного засвоєння дисципліни студенти повинні володіти знаннями в галузях: "Практика усного і писемного мовлення англійської мови", "Практична граматики англійської мови". Знання та навички, отримані в результаті вивчення цих курсів, створюють необхідну базу для вивчення курсу "Мистецтво ефективних публічних промов" і мають високий ступінь кореляції з ними.</p> <p>Студенти повинні <i>знати</i> основні правила будови речення англійської мови; порядок слів у реченні; основні структурні патерни англійського речення; систему часо-видових форм дієслова.</p> <p><i>Вміти</i> спілкуватися англійською мовою як усно, так і письмово; абстрактно мислити, аналізувати, узагальнювати та систематизувати нову інформацію; вміти будувати речення різних комунікативних типів у продуктивному мовленні.</p>
<p><b>Навчально-методичне й інформаційне забезпечення</b></p>	<p><b>Основні (базові):</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Fahnestock, J. &amp; Secor, M. (1982). <i>Rhetoric of Argument</i>. N. Y.: Random House.</li> <li>2. Johnstone, V. &amp; C. Eisenhart, C. (Eds.), <i>Rhetoric in detail. Discourse analysis of rhetoric talk and text. Discourse approaches to politics, society and culture</i> (Vol. 31, pp. 3-21). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.</li> <li>3. Harris, R. A. (1980). <i>A handbook of rhetorical devices</i>. Retrieved from <a href="http://www.hellesdon.org/documents/Advanced%20Rhetoric.pdf">http://www.hellesdon.org/documents/Advanced%20Rhetoric.pdf</a></li> <li>4. Harris, R. A. (2018). <i>Writing with clarity and style. A guide to rhetorical devices for contemporary writers</i>. NY: Routledge.</li> <li>5. Wright, C.W. (1953). <i>Better Speeches for All Occasions</i>. N. Y.: Crown Publishers.</li> <li>6. Гнезділова, Я. В. (2014). Когезія публічного метадискурсу. <i>Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія</i>, 8, Т. 2, 218-220. Режим доступу: <a href="http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v8/v8-2/56.pdf">http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v8/v8-2/56.pdf</a></li> <li>7. Гнезділова, Я. В. (2021). Когнітивно-дискурсивні моделі англійської маніпулятивної метакомунікації (Докторська дисертація). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.</li> </ol> <p><b>Додаткові:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Albaladejo, T. (2014). <i>Rhetoric and Discourse Analysis Linguistic insights. Language use in public sphere. Methodological perspectives and</i></li> </ol>

- empirical applications*, 170, 19-52.
2. Carrol, R.C. Organizing an Impromptu Speech Using Unified Analysis. Режим доступу: <http://debate.uvm.edu/NFL/rostrumlib/impcarroll0998.pdf>.
  3. David, M. Kh. (2014). Language, Power and manipulation: the use of rhetoric in maintaining political influence. *Frontiers of Language and Teaching*, 5, 164-170.
  4. Ellingsworth, H.W. & Clevenger T.,J.R. (1967). *Speech and Social Action: a Strategy of Oral Communication*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
  5. Gósy, M. (2001). Disfluency in Spontaneous Speech. Режим доступу: <[http://www.isca-speech.org/archive/diss\\_01/dis1\\_057.html](http://www.isca-speech.org/archive/diss_01/dis1_057.html).
  6. Hopkinson, Ch., Tomášková, R., & Blažková, B. (2011). *Power and persuasion: Interpersonal discourse strategies in the public domain*. Ostrava: University of Ostrava.
  7. Hoven van den, P. (2015). *Gold mining. The art of rhetorical discourse analysis*. Xiamen, China: Xiamen University Press.
  8. Rozina, G., & Karapetjana, I. (2009). The use of Language in Political Rhetoric: Linguistic Manipulation. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 111-122.
  9. Гнезділова Я.В. Реалізація емотивної функції в публічних промовах політичних діячів США та Великобританії // Мова і культура. – К.: Видавн. Дім Дмитра Бураго., 2003. – Вип. 6., Т. 2: Психологія мови і культури. Мова і засоби масової комунікації. – С. 358-363.
  10. Гнезділова, Я. В. (2012). Риторичні риси емотивного дискурсу. *Мовні і концептуальні картини світу*, 41, Т. 1, 255-260.
  11. Гнезділова, Я. В. (2014с). Спонукальний емоційно-забарвлений дискурс. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія – Педагогіка – Психологія*, 28, 13-19. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu\\_2014\\_28\\_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu_2014_28_4)
  12. Гнезділова, Я. В. (2017с). Метакомунікація – риторика – маніпуляція. В Л. І. Белехова та ін. (Ред.), *III Таврійські читання*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 19-20 травня 2017 року (сс. 84-87). Херсон: Видавничий дім "Гельветика".
- Гнезділова, Я. В. (2018f). Персуазивна vs маніпулятивна функції метакомунікації. *Вісник Житомирського державного*

	<p>університету імені Івана Франка, 1(87), 63-68. Режим доступу:  <a href="http://eprints.zu.edu.ua/27274/">http://eprints.zu.edu.ua/27274/</a></p>
<p><b>Форми і способи поточного та семестрового контролю</b></p>	<p><i>Поточний контроль</i> успішності студентів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності студента.</p> <p><b>Поточний контроль</b> проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок студентів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.</p> <p>Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студентів здійснюється за накопичувальною системою.</p> <p><i>Підсумковий (семестровий) контроль</i> проводиться із метою оцінювання результатів навчання студентів на завершальному етапі вивчення дисципліни. Семестровий контроль з навчальної дисципліни "Мистецтво ефективних публічних промов" проводиться у формі <i>заліку</i> за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Форма підсумкового контролю</i> – залік (100 балів)</li> <li>• <i>Аудиторна та самостійна робота</i> – (50 балів)</li> <li>• <i>Модульна контрольна робота</i> – (50 балів)</li> </ul>

**Затверджено** на засіданні кафедри германської філології,  
 протокол № 1 від « 01 » серпня 2024 р.

Завідувач кафедри   
 (підпис)

Шутова М.О.  
 (ім'я, прізвище)

**Перезатверджено** на засіданні кафедри германської філології,  
 протокол № 12 від « 29 » квітня 2025 р.

Завідувач кафедри   
 (підпис)

Шутова М.О.

(ім'я, прізвище)

**Перезатверджено** на засіданні кафедри германської філології,  
протокол № 13 від « 30 » квітня 2026 р.

Завідувач кафедри

  
(підпис)

Шутова М.О.  
(ім'я, прізвище)